

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

1/S-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/1 (5) - 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahammadovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafuz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo‘limi psixologik xizmat boshlig‘i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po‘latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo‘tayeov Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro‘yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo‘yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Мадреймов Фархат Махсетбаевич</i> СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА В КАРАКАЛПАКСТАНЕ В 1920-1924 ГОДАХ	12-18
<i>Алимджанов Бахтиёр Абдихакимович</i> АНТРОПОЛОГИЯ ИМПЕРСКОЙ ВЛАСТИ: ХАКЕНТСКИЕ ЗЕМЛИ И АДВОКАТ С. ЛАПИН	19-23
<i>Чориев Шохрух Холтура угли</i> ИСТОРИОГРАФИЯ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТУРКЕСТАНСКОГО ГЕНЕРАЛ- ГУБЕРНАТОРСТВА В 40-90-Е ГОДЫ ХХ ВЕКА	24-35
<i>Najmiddinov Boburmirzo Zuhridin o'g'li</i> SOVET HOKIMIYATINING 1917-1943-YILLARIDA O'ZBEKISTON SSR DA AMALGA OSHIRGAN DINIY SIYOSATI	36-43
<i>Esonova Nilufar</i> SANOAT SOHASIDA XALQARO HAMKORLIK MUNOSABATLAR TARIXINING O'RGANILISHI: TAHLIL VA NATIJALAR (1991-2018-YILLAR)	44-47
<i>Qarshiyev Ahmad, Jumayev Abdimo'min, Bebitov Maqsud</i> DENOV BEKLIQIDA MAVJUD JOY NOMLARIGA OID MULOHAZALAR	48-55
<i>Qurbonov Abbos</i> MUSTAQILLIKNING DASTLABKI YILLARIDA QASHQADARYODA YENGIL SANOAT SOHASIDA AMALGA OSHIRILGAN ISLOHOTLAR VA ULARNING NATIJALARI	56-59
<i>Abduraimova Sabohat Ergash qizi</i> BUXORO AMRLIGI DAVRIDA CHIROQCHI BEKLIQI AHOLISINING TURMUSH TARZI	60-65

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Karjavova Xurshida Abdumalikovna</i> MAHALLA INSTITUTINING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	66-73
<i>Pardayev Erkin Egamberdi o'g'li</i> XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA SIFATNI BOSHQARISHNING INNOVATSION USULLARI	74-82
<i>Palvanbayev Umidbek O'ktam o'g'li</i> O'ZBEKISTON POCHTA BOZORIDA XUSUSIY POCHTA KORXONALARINING TUTGAN O'RNI (BTS, DMS, EMU POCHTALARI MISOLIDA)	83-86
<i>Чинорова Шаҳодат Мансур кизи, Нормуродов Хусан Эшмаҳматович</i> ЗНАЧЕНИЕ ТАРГЕТИРОВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ	87-93
<i>Gabriel Ayodeji Ogunmola</i> GREEN BONDS: FINANCING RESOURCE CONSERVATION FOR A SUSTAINABLE FUTURE IN FARMING IN UZBEKISTAN	94-108

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Rashidova Dilfuza Ganievna</i> XIX ASR O‘ZBEK SHOIRALARINING IJODIDA GUMANISTIK G‘OYALAR VA IJTIMOY-FALSAFIY QARASHLAR	109-113
<i>Ochilova Nigora Ruzimuratovna</i> GENDER TENGLIGINI TA‘MINLASHNING IQTISODIY-IJTIMOY OMILLARI	114-118
<i>Samadov Jonmurod</i> JALOLIDDIN RUMIY ASARLARIDA FALSAFIY TUSHUNCHALAR VA ULARNING ILMIY–METODOLOGIK TAHLILI	119-123
<i>Kdirbaev Baxadir Berdaxovich</i> AXBOROT JAMIYATI VA MEDIA-MADANIYATNING NAZARIY-FALSAFIY TUSHUNCHASI	124-131
<i>Kurbanbaeva Ulbosin Jumag‘alievna</i> EKOLOGIK XAVFSIZLIK TUSHUNCHASINING MOHIYATI VA XUSUSIYATLARI	132-136
<i>Narzukulova Ferangiz Rustamjonovna</i> ILMIY TIL VA FALSAFIY TERMINOLOGIYA: SHAKLLANISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	137-141
<i>Xolmirzaev Xurshid Nakibillaevich</i> IJTIMOY-KASBIY FAOLIYAT JARAYONIDA SUN‘IY INTELLEKTNING INSON SALOHIYATIGA TA‘SIRI	142-148
<i>Султанов Бахтиёр Бахтиёрович</i> ОБРАЗ ФИЗИЧЕСКОЙ РАЗВИТОЙ, ГЕРОИЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ В ЭПОХУ АНТИЧНОСТИ	149-153
<i>Bozorov Suxrob Komilovich</i> MA‘NAVIY TRANSFORMATSIYANING ISTIQBOLLARI: INNOVATSION G‘OYA VA LOYIHALAR	154-157
<i>Kimsanbayeva Shaxnoza Bakridinovna</i> MILLIY O‘ZLIK VA DINIY BAG‘RIKENGLIK: ZAMONAVIY JAMIYATDAGI O‘ZARO TA‘SIRLAR	158-163
<i>Muxamedjanova Lalixon</i> GLOBALASHUV VA MADANIYATLARARO ARALASHUV	164-172

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Isanova Feruza Tulqinovna</i> INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDAGI XALQARO HUQUQ SOHASIGA OID LEKSIK BIRLIKLARNING DIAKRON TADQIQI	173-180
<i>Mahmudova Umida Ural qizi</i> INTERNET DISKURSIDA FOYDALANILADIGAN EMOJILARNING LISONIY VA MADANIY JIHATLARI	181-189
<i>Madalov Navruz Ergashevich</i> IMPORTANT SUBJECTS OF COMPARATIVE AND CONTRASTIVE PHILOLOGICAL STUDIES AND TRANSLATION DIFFICULTIES OF STRUCTURAL–SEMANTIC MODELS OF PROVERBS	190-194
<i>Ubaydullayev Normuhammad Xasanovich</i> XOTIRANOMALARDA ZAMON VA MAKON MASALASI	195-198

<i>Ochilova Habiba Akramovna</i> ISSUES IN THE CLASSIFICATION OF QUESTION SENTENCE TYPES IN LINGUISTICS ...	199-207
<i>Muxammadiyeva Mashxura, Amirqulova Gulxayo</i> FILOLOGIK TADQIQOTLARNING ZAMONAVIY TIBBIY TARJIMA VA TALQINGA TA'SIRI	208-213
<i>Karabaeva Barno Bobir qizi</i> A COMPARATIVE ANALYSIS OF METAPHORICAL EXPRESSIONS REFLECTING PERCEPTION IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	214-219
<i>Axunbabaeva Narqiza Xamidjanovna</i> ЛИНГВОПРАГМАТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПЕРЕВОДОВ ИСТОРИЧЕСКИХ И АРХАИЧНЫХ СЛОВ В ДОКУМЕНТАЛЬНО-ИСТОРИЧЕСКОЙ ПОВЕСТИ «ВЛАСТИТЕЛЬ СЕМИ СОЗВЕЗДИЙ»	220-226
<i>Turdaliyeva Shahnoza O'ktamovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI SON-GIBRID MAQOLLARNING LEKSIK-SEMANTIK TAHLILI	227-236
<i>Mansurova Shohista Isroilovna</i> OT OBRAZI TUSHUNCHASI (ZAMONAVIY O'ZBEK VA JAHON ADABIYOTI MISOLIDA)	237-241
<i>Davranov Akmal Akramjonovich</i> IJTIMOIY TENGLIK TUSHUNCHASI (INGLIZ UTOPIYALARI VA O'ZBEK DOSTONLARI MISOLIDA)	242-246
<i>Yuldasheva Aziza Yuldashevna</i> TARJIMASHUNOSLIKDA PRAGMATIKANING O'RNI	247-252
<i>Mirvaliyeva Malika Zoid qizi</i> SEMANTIKANING TARJIMADAGI AHAMIYATI	253-257
<i>Sidiknazarova Zulfiya Mirsharapovna</i> JADID ADABIYOTI VA MODERNIZATSIYA JARAYONLARI	258-262
<i>Ruzibayeva Aziza Kahramanovna</i> THE MOOD OF LONGING FOR FREEDOM IN THE AGE OF BYRON	263-266
<i>Narzikulova Rayhona Ahmadovna</i> THE PRAGMATIC FUNCTIONS OF IRONY	267-271
<i>Najmiddinov Muhammadjon</i> O'ZBEK TILIDA KO'P MA'NOLILIK, SINONIMIYA, OMONIMIYA VA ULARNING ELEKTRON TEZAVURUSDA AKS ETISHI	272-278
<i>Achilov Oybek Rustamovich</i> LEKSIK-SEMANTIK DEVIATSIYA ILGARI SURISH VOSITASI SIFATIDA	279-284
<i>Tashpulatova Mukambar Axmetovna</i> KOMPYUTER LINGVISTIKASI VA SUN'IY INTELLEKTNING TILGA TA'SIRI	285-289
<i>Normamatov Farrux, Toshpo'latova Xusniya</i> GLOBAL KESIMDA INGLIZ MADANIYATINING LINGVOKULTUROGIK JIHATLARI	290-293
<i>Shonazarova Gulnoza, Madiyeva Madina</i> THE ROLE OF INTERNET RESOURCE IN IMPROVING TEACHING FOREIGN LANGUAGE: METHODOLOGICAL ANALYSIS AND PRACTICAL RECOMMENDATIONS	294-297

<i>Jo'rayeva Lola Tolibdjonovna</i> IJTIMOIY TARMOQLARDA NEOLOGIZMLARNING BUGUNGI KUNDAGI QO'LLANILISHI	298-302
<i>Saitxanova Aziza Xolmuxamedovna</i> TA'M VA TIL O'RTASIDAGI MUVOZANAT: TAOM DISKURSINING TARJIMA QIYINCHILIKLARI VA YECHIMLARI	303-307
<i>Axmedov Shaxzod, Nazarov Vafokul</i> NEOLOGIZMLAR TADQIQI TARIXIGA DOIR	308-312
<i>Mustafayeva Sojida Ulashevna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARDA MERONIMIK MUNOSABATLI SO'ZLARNING LEKSIKOGRAFIK TALQINLARI	313-321
<i>Buriyeva Muxayyo Zokir qizi</i> COMPARATIVE ANALYSIS OF MEAT IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	322-326
<i>Berdiqulova Shaxnoza Ruziqulovna</i> YORDAMCHI SO'ZLARNING SHAKLIY XUSUSIYATLARIGA KO'RA TURLARI VA YASALISHI: BOG'LOVCHILAR	327-330
<i>Shokirova Gulbahor Alimovna</i> NEMIS TILINI O'QITISHDA YANGI YONDASHUVLAR	331-334
<i>Najmidinova Nafisa Ulja qizi</i> O'ZBEK TILIDA SO'ZLASHUVCHILARGA ITALYAN TILINI O'RGATISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	335-339
12.00.00 - YURIDIK FANLAR	
<i>Утемуратов Махмут Ажимуратович</i> СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ТРАНСФОРМАЦИИ ПРАВА (ОТ ТРАДИЦИОННОГО К ЦИФРОВОМУ ПРАВУ)	340-344
<i>Masadikov Sherzodbek</i> ENFORCEMENT OF ARBITRATION AGREEMENT UNDER UZBEK LAW	345-351
<i>Alieva Kamola Ravshanovna</i> ONLINE GENDER-BASED VIOLENCE IN UZBEKISTAN: GAPS IN LEGISLATION AND THE PATH FORWARD	352-363
<i>Utebaev Salamat Maqsetbay o'g'li</i> KONTRABANDA UCHUN JAVOBGARLIK TO'G'RISIDAGI QONUNCHILIK EVOLYUTSIYASI: TARIXIY-HUQUQIY TAHLIL	364-372
<i>Ходжаева Ширин</i> ЮРИДИЧЕСКАЯ ПРИРОДА ВСЕМИРНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В СИСТЕМЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА	373-378
<i>Каюмова Асаля Султномуродовна</i> ЭЛИТА ИНДУСТРИИ ВЕНЧУРНОГО КАПИТАЛА	379-384
<i>Mirzaraximov Baxtiyor, Shokirov Bobur</i> ZAMONAVIY TASHKILOTLARDA KIBERXAVFSIZLIK STRATEGIYALARINING SHAKLLANISHI VA SAMARADORLIGI: MA'LUMOTLARNI HIMOYA QILISH CHORALARINING RIVOJLANISHI VA NATIJADORLIGI TAHLILI	385-392

<i>Суннатиллаева Сарвиноз Иззатулло кизи</i> ДИСКРЕЦИОННЫЕ ПОЛНОМОЧИЯ В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ И СОВЕТЕ ЕВРОПЫ: ПРЕДЕЛЫ, КОНТРОЛЬ И СУДЕБНАЯ ПРАКТИКА	393-400
<i>Dilboboyev Nozimbek</i> CHET ELLIK INVESTORLARNING HUQUQIY MAQOMI HAMDA ULARNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH BO'YICHA IMTIYOZ VA PREFERENSIYALAR BERISH	401-406
<i>Raximbayev O'tkir Fayzullayevich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDAGI QONUNCHILIKNI TAKOMILLASHTIRISH MASALASIGA NAZAR	407-414
<i>Ubaydullayev Abror Qutpilla o'g'li</i> HOZIRGI ZAMON ISLOM MOLIYA HUQUQI VA AN'ANAVIY HUQUQIY TIZIMLAR O'RTASIDAGI QIYOSIY-HUQUQIY TAHLIL VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	415-423
<i>Zokirov Sardorjon Karimjon ugli</i> PROCEDURAL FEATURES OF PARTICIPATION DEFENSE COUNSEL AT THE PRELIMINARY INVESTIGATION	424-430
<i>Axmedova Guliruxsor Ravshanovna</i> BOLANI OLIB BERISH VA UCHRASHTIRISH BILAN BOG'LIQ ISHLARNI KO'RIB CHIQUISH BO'YICHA SUD VA HUQUQIY AMALIYOTNING DOLZARB MUAMMO VA YECHIMLARI	431-436
<i>Zoilboyev Javlon Karimjon o'g'li</i> MA'MURIY SUD ISHLARINI YURITISHDA QONUNIY KUCHGA KIRGAN SUD HUJJATLARINI YANGI OCHILGAN HOLATLAR BO'YICHA QAYTA KO'RISH YUZASIDAN ISH YURITISH MAZMUNI	437-441
<i>Hakimov Sunnat Furqat o'g'li</i> SPORT JAMOAT BIRLASHMALARINING HUQUQIY TAHLILI	442-445
<i>Файзиев Фарход Фуркат угли</i> ЗНАЧИМОСТЬ ЭЛЕКТРОННОЙ ТОРГОВЛИ В СОВРЕМЕННЫХ ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫХ УСЛОВИЯХ	446-452
<i>Файзиева Гулрух Мухаммади кизи</i> МЕХАНИЗМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРАВА НА НЕПРИКОСНОВЕННОСТЬ ЖИЛИЩА	453-459
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Polvonov Baxtiyor Zaylobidinovich</i> TIBBIYOT UNIVERSITETLARIDA «MODDALARNING NURLANISH SPEKTRINI O'RGANISH» MAVZUSINI IT TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA NAMOYISH ETISH MASALALARI	460-466
<i>Hamdamova Nozima Muqimovna</i> BO'LAJAK TEXNOLOGIYA FANI O'QITUVCHISI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI	467-475
<i>Zulfixarov Ilxom Maxmudovich, Zulfikorova Munajat Mirzaxmatovna</i> IQTISODIY-IJTIMOYIY GEOGRAFIK BILIMLAR BERISHDA MATEMATIK METODLARDAN FOYDALANISH	476-481
<i>Qurbonova Nigina Boboxo'jayevna</i> ESDALIKLAR — SADRIDDIN AYNIYNING UMR VA XOTIRA KITABI	482-488

<i>Toshtemirova Saodat Abdurashidovna</i> KLAUSTER TIZIMIDA TARIX FANLARINI O'QITISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI	489-494
<i>Inoyatov Odiljon Sabitovich</i> TEKISLIKLARNING O'ZARO PARALLELLIGI	495-500
<i>Жумамуратова Аибахар Нурмуханбетовна</i> СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ КОГНИТИВНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НА ОСНОВЕ МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫХ СВЯЗЕЙ	501-508

Received: 15 February 2025
Accepted: 20 February 2025
Published: 25 February 2025

Article / Original Paper

THE IMPORTANCE OF SEMANTICS IN TRANSLATION

Mirvalieva Malika Zoid qizi

Assistant Lecturer at the Department of Foreign Languages,
Tashkent State Transport University

E-mail: m.mirvalieva@mail.ru

Based on the Review of Associate Professor Sh.A.Rustamova

Abstract. This article analyses the significance of semantics in translation and the necessity of semantic competence for translators. Based on the research of English and Uzbek scholars, including Eugene Nida, Peter Newmark, Naim Karimov, and Shoira Shomansurova, the study examines the accurate interpretation of semantic meanings, cultural contexts, and lexical units in translation. The research highlights the importance of a semantic approach to addressing issues such as polysemy, synonymy, antonymy, and cultural semantics. The article emphasizes the theoretical and practical relevance of semantic analysis for producing high-quality translations.

Keywords: semantics, translation theory, cultural context, semantic competence, linguistic meaning, pragmatic semantics, translation challenges, synonymy, antonymy, dynamic equivalence, semantic divergence.

SEMANTIKANING TARJIMADAGI AHAMIYATI

Mirvaliyeva Malika Zoid qizi,

Toshkent davlat transport universiteti Chet tillar kafedrasida assistenti
dotsent Sh.A.Rustamova taqrizi asosida

Annotatsiya. Ushbu maqolada tarjima jarayonida semantikaning ahamiyati va tarjimonning semantik kompetensiyasi tahlil qilinadi. Ingliz va o'zbek olimlari, jumladan Eugene Nida, Peter Newmark, Naim Karimov hamda Shoira Shomansurova tadqiqotlari asosida semantik ma'nolar, madaniy kontekst va lug'aviy birliklarning tarjimada to'g'ri talqini muhokama qilinadi. Tadqiqotda ko'p ma'nolilik, sinonimiya, antonimiya va madaniy semantika muammolarini bartaraf etish uchun semantik yondashuv zarurligi asoslanadi. Maqola tarjimonlarga sifatli tarjima uchun semantik tahlilning nazariy va amaliy ahamiyatini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: semantika, tarjima nazariyasi, madaniy kontekst, semantik kompetensiya, lingvistik ma'no, pragmatik semantika, tarjima muammolari, sinonimiya, antonimiya, dinamik ekvivalentlik, semantik divergensiya.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI1Y2025N37>

Kirish. Tilshunoslikda semantika so'z va iboralarning ma'no tizimini, ularning kontekstda qanday tushunilishini o'rganuvchi muhim soha sifatida e'tirof etiladi. Tarjima jarayonida semantikaning ahamiyati yanada oshadi, chunki tarjimon faqat matnning lingvistik jihatlarini emas, balki uning ma'no qatlamlarini ham to'g'ri aks ettirishi lozim. Shu sababli, tarjima jarayonida semantik nozikliklarni e'tibordan chetda qoldirish matnning maqsadli auditoriya tomonidan noto'g'ri tushunilishiga yoki umuman qabul qilinmasligiga olib kelishi mumkin.

Semantika tarjimada nafaqat lug'aviy ma'nolarni to'g'ri uzatishda, balki pragmatik aspektlarni, ya'ni nutq holatini va kontekstual omillarni hisobga olishda ham muhim ahamiyat

kasb etadi. Masalan, bir xil soʻz yoki ibora turli madaniyatlarda har xil maʼnoga ega boʻlishi mumkin. Bu esa tarjimonning lingvistik kompetensiyasidan tashqari, madaniyatlararo bilim va sezgirlikka ega boʻlishini ham talab qiladi.

Ilmiy va texnik matnlarni tarjima qilishda semantikaning aniqligi birinchi oʻrinda turadi. Bunda terminologik birliklarning bir xil talqin qilinishi va matnning izchil boʻlishi nihoyatda muhimdir. Badiiy tarjimada esa semantik imkoniyatlarning yanada kengroq qoʻllanishi talab etiladi, chunki bu turdagi tarjima matnning estetik jihatlarini, obrazlar va metaforalarni ham toʻgʻri aks ettirishni talab qiladi.

Bugungi globalizatsiya davrida tarjima jarayonlari yanada murakkablashib, madaniyatlararo muloqotda muhim rol oʻynamoqda. Shu sababli, semantika va tarjima masalalari ilmiy tadqiqotlarda ham dolzarb mavzulardan biriga aylangan. Ushbu maqolada tarjima jarayonida semantikaning ahamiyati, lingvistik va madaniy omillarni hisobga olgan holda matnning asl mohiyatini saqlab qolish masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, tarjimada semantik nozikliklarning oʻrni va ular bilan bogʻliq qiyinchiliklar yuzasidan ilmiy yondashuvlar koʻrib chiqiladi.

Adabiyotlar Tahlili. Semantika tarjima jarayonida eng muhim lingvistik sohalardan biri boʻlib, matnning toʻgʻri tushunilishi va maʼno jihatidan aniq tarjima qilinishida asosiy oʻrin tutadi. Semantikaning tarjimada oʻrganilishi tarjimonlarga lugʻaviy birliklarning, iboralar va sintaktik tuzilmalar mazmunini chuqur tahlil qilish imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, ingliz va oʻzbek olimlarining ilmiy ishlari ushbu mavzuni chuqur tadqiq etishga xizmat qilgan.

Ingliz tilshunosligida tarjima nazariyasi boʻyicha katta hissa qoʻshgan olimlardan biri Eugene Nida[1] boʻlib, u tarjimaning dinamik ekvivalentlik nazariyasini ishlab chiqdi. Nidaga koʻra, tarjimon original matnning lugʻaviy shaklidan koʻra uning kommunikativ xabarini saqlab qolishga eʼtibor berishi kerak. Masalan, dinamik ekvivalentlik orqali Bibliyaning tarjimalari yanada oʻquvchilar uchun tushunarli boʻldi. Nida tarjimada semantik jihatlarining kontekstual moslashuviga alohida ahamiyat berilishini taʼkidladi. Peter Newmark[2] esa tarjima jarayonida semantik va kommunikativ tarjima tushunchalarini ishlab chiqdi. Uning fikricha, semantik tarjima matnning aniq va original mazmunini saqlashga harakat qiladi, kommunikativ tarjima esa oʻquvchining qabul qilish qobiliyatiga moslashtirilgan shaklni yaratadi. Newmark tarjimada madaniy jihatlarini eʼtiborga olish va turli xil semantik strukturalarni chuqur anglash muhimligini qayd etgan. Yana bir muhim ingliz tilshunosi Geoffrey Leech[3] semantikaning pragmatik aspektlariga eʼtibor qaratib, tarjimada kontekstual maʼno va kommunikativ vaziyatni tushunish muhimligini taʼkidladi. Uning ishlarida koʻpincha tarjimonlar pragmatik qoidalarni buzishi sababli notoʻgʻri tarjimalar yuzaga kelishi qayd etilgan.

Oʻzbek tilshunosligida tarjima nazariyasi boʻyicha muhim tadqiqotlarni Naim Karimov[4] olib borgan. U tarjimada milliy-madaniy xususiyatlarning saqlanishiga alohida urgʻu bergan. Karimovning fikricha, har bir milliy tilning oʻziga xos semantik boyliklari mavjud boʻlib, tarjimonlar bu xususiyatlarni saqlab qolish uchun ijodiy yondashuvga ega boʻlishlari zarur.

Madaniy va milliy elementlarning tarjimada yoʻqolmasligini taʼminlash masalasi, xususan, oʻzbek xalq ogʻzaki ijodi namunolari, maqol va matallar tarjimasida muhimdir. Masalan, “Oltin bosh – toshdan qimmat” iborasini boshqa tilga tarjima qilishda nafaqat soʻzma-soʻz tarjima, balki uning semantik qiymatini saqlab qolish lozim.

O'zbek olimlaridan biri Shoira Shomansurova [5] tarjima nazariyasida semantik divergensiya muammolarini o'rgangan. U tarjimada ko'p ma'noli so'zlar, antonimiya va sinonimiya muammolarini tahlil qilib, semantik noaniqliklarni bartaraf etish usullarini ishlab chiqdi.

Tarjimada semantikaning ahamiyati beqiyosdir. U nafaqat lug'aviy birliklarning to'g'ri tarjima qilinishini, balki matnning madaniy va kommunikativ jihatdan ham mos kelishini ta'minlashga xizmat qiladi. Ingliz va o'zbek tilshunoslarining tadqiqotlari bu borada qimmatli nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi. Tarjimonlar nafaqat lingvistik bilimlarga, balki semantik va madaniy kompetensiyalarga ham ega bo'lishlari kerak. Shu sababli tarjima nazariyasida semantik jihatlarni chuqur tahlil qilish dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda.

Muhokama. Tilning asosiy vazifasi fikr almashinuvi bo'lib, bu jarayonda so'zlar o'z ma'nosiga asoslanib muloqotning mazmunini shakllantiradi. Shuning uchun semantika — ya'ni so'zlarning va iboralar tizimining ma'no qirralarini o'rganish tarjima jarayonida muhim omil hisoblanadi. Har bir tilning o'ziga xos semantik tizimi mavjud bo'lib, tarjimon ushbu tizimni chuqur anglamasdan yuqori sifatli tarjima qilish imkoniga ega emas. Ingliz va o'zbek olimlarining ushbu sohadagi tadqiqotlari tarjimada yuzaga keluvchi muammolar va ularni hal etish yo'llarini ko'rsatib bergan.

Semantik ma'noni to'g'ri tushunish va ifodalash tarjimaning asosiy vazifalaridan biridir. Biroq tarjima jarayonida so'zlarning ko'p ma'noliligi (polisemiya) muammosi yuzaga keladi. Masalan, ingliz tilidagi "bank" so'zi ham moliyaviy tashkilot, ham daryo qirg'og'ini anglashi mumkin. Tarjimon ushbu so'zning to'g'ri ma'nosini kontekstga qarab aniqlashi kerak. Shu nuqtai nazardan, Eugene Nida tarjimaning dinamik ekvivalentlik nazariyasida matnning lingvistik shakliga emas, balki uning ma'nosiga urg'u berishni taklif etgan.

O'zbek tilida ham bunday muammolar mavjud. Masalan, "O'zgacha gulzor bu" iborasidagi "gulzor" so'zi tashbeh sifatida ishlatilgan bo'lishi mumkin. Buni ingliz tiliga so'zma-so'z tarjima qilish emas, balki poetik ma'nosini saqlagan holda tarjima qilish lozim bo'ladi.

Madaniy komponentlar tarjimada katta ahamiyatga ega. Har bir xalqning o'ziga xos madaniy iboralari va timsollari mavjud bo'lib, ular tarjimada noto'g'ri talqin qilinishi mumkin. Peter Newmark bu borada semantik tarjima va kommunikativ tarjima farqlariga alohida e'tibor qaratgan. Semantik tarjima original matnning ma'nosini iloji boricha saqlab qolishni maqsad qiladi, kommunikativ tarjima esa o'quvchi uchun tushunarli va madaniy jihatdan mos matn yaratishga qaratilgan.

O'zbek tilshunoslari orasida Naim Karimovning ishlarida milliy-madaniy xususiyatlarni tarjimada saqlash masalasi chuqur tahlil qilingan. Unga ko'ra, o'zbek xalq maqollari va iboralarini tarjima qilishda semantik ekvivalent topish bilan birga, madaniy moslashuv ham muhimdir. Masalan, "Tog'ni tosh bosar" iborasini ingliz tiliga so'zma-so'z tarjima qilish mantiqsiz bo'lib, uning kontekstual va madaniy mazmunini tushuntiruvchi alternativ topish lozim.

Shoira Shomansurova o'z tadqiqotlarida tarjimada semantik divergensiya muammolarini tahlil qilgan. Unga ko'ra, sinonimiya va antonimiya kabi semantik munosabatlarni noto'g'ri talqin qilish tarjima sifatini pasaytiradi. Masalan, "yumshoq" so'zi ba'zi kontekstlarda xarakterning iliqligini, ba'zan esa materialning egiluvchanligini ifodalashi mumkin. Tarjimon bu farqni to'g'ri aniqlab, tarjima qilishda aniq yondashuvga ega bo'lishi kerak.

Yuqori sifatli tarjima uchun tarjimon nafaqat lingvistik bilimlarga ega bo'lishi, balki semantik kompetensiyaga ham ega bo'lishi zarur. Pragmatik semantika bo'yicha M.Halliday[6]ning ishlari bu borada katta ahamiyatga ega. U matnning kontekstual va kommunikativ funksiyalarini tushunish tarjima jarayonining muhim qismi ekanligini ta'kidlagan. Shu sababli tarjimonning matnini yashirin ma'nolarini tushunish va ularni to'g'ri ifodalash qobiliyati katta ahamiyatga ega.

Tarjima jarayonida semantikaning roli beqiyos, shuning bilan birga uni assotsiativ anglash yosh tarjimonlar uchun zarur yo'nalishdir. Tarjimonlar lug'aviy birliklarning to'g'ri tarjima qilinishi bilan cheklanib qolmasdan, matnning kontekstual, madaniy va kommunikativ jihatlariga ham e'tibor berishlari zarur. Ingliz va o'zbek olimlarining bu boradagi tadqiqotlari tarjimonlarga semantik kompetensiyalarni rivojlantirishda muhim yo'nalishlar berib kelmoqda. Shu sababli, tarjima nazariyasida semantik tahlil va madaniy moslashuv masalalari dolzarb bo'lib qolmoqda.

Natija. Yuqorida keltirilgan adabiyotlar tahlili va muhokamadan kelib chiqadigan xulosalarga ko'ra, semantika tarjima jarayonida lug'aviy birliklar va matn ma'nosini to'g'ri talqin qilish uchun beqiyos ahamiyatga ega. Tarjima faqat so'zlarni boshqa tilga ko'chirish jarayoni bo'lib qolmasdan, ma'no va linvomadaniy mazmunning to'liq va aniq ifodalanishini ta'minlashni ham o'z ichiga oladi.

Ingliz olimlarining, xususan Eugene Nida va Peter Newmarkning tarjima nazariyalari tarjimada semantik jihatlarining lingvistik va pragmatik qirralarini ochib bergan. Nafaqat ingliz balki, o'zbek tilshunoslari ham, jumladan, Naim Karimov va Shoira Shomansurovaning tadqiqotlari milliy-madaniy xususiyatlarni tarjimada saqlash zarurligini ta'kidlash orqali muhim ilmiy asos yaratgan.

Semantik kompetensiyaga ega bo'lgan tarjimon matnning kontekstual, madaniy va kommunikativ jihatlarini inobatga olib, yuqori sifatli tarjima yaratishga muvaffaq bo'ladi. Shuningdek, pragmatik semantika bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar tarjimada yashirin ma'nolarni tushunish va ularni to'g'ri ifodalash uchun zarurligini ko'rsatadi.

Anglashimizcha, tarjimada semantikaning ahamiyati tarjimonlarning nafaqat lingvistik bilimlari, balki madaniy va kontekstual anglash qobiliyatlari bilan ham chambarchas bog'liqdir. Shu sababli semantika masalalari tarjima nazariyasi va amaliyotida hamon dolzarbligini yo'qotgani yo'q.

Xulosa. Tarjima til va madaniyatlar o'rtasida ko'prik vazifasini bajaruvchi murakkab jarayon bo'lib, uning muvaffaqiyati ko'p jihatdan semantik jihatlarining to'g'ri talqin qilinishiga bog'liq. Semantika tarjima jarayonida so'zlarning ma'nosi, iboralarning kontekstual ahamiyati, madaniy unsurlar va matnning umumiy semantik strukturasi aniqlashda muhim rol o'ynaydi. Ushbu jihatlar tarjima sifati va o'quvchining matnga bo'lgan qabul qilish darajasini belgilaydi.

Adabiyotlar va ilmiy tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatdiki, tarjima jarayonida lug'aviy birliklarning aniq tarjimasi bilan cheklanib qolish yetarli emas. Tarjima matnning kommunikativ, madaniy va pragmatik jihatlarini ham inobatga olishi kerak. Eugene Nida va Peter Newmarkning tarjima nazariyalarida bu masalalar aniq yoritilgan. Nida tarjimada dinamik ekvivalentlik orqali matnning asosiy xabarini saqlab qolishning ahamiyatini ta'kidlagan bo'lsa, Newmark tarjimada semantik va kommunikativ yondashuv o'rtasidagi muvozanatni muhim deb bilgan.

O'zbek olimlari, jumladan Naim Karimov, tarjimada milliy-madaniy xususiyatlarning saqlanishiga katta e'tibor qaratgan. Uning tadqiqotlari o'zbek xalq maqollari, iboralari va madaniy an'analarining boshqa tillarga tarjima qilishda yuzaga keladigan muammolarni hal qilish bo'yicha muhim tavsiyalar bergan. Shoira Shomansurova esa semantik divergensiya, sinonimiya va antonimiya muammolarini tahlil qilgan holda tarjimada lug'aviy noaniqliklarni bartaraf etish usullarini ishlab chiqqan.

Tarjimada semantik jihatlar faqat lingvistik ma'nolarni tushunish bilan cheklanmaydi. Pragmatik semantika bo'yicha M.Hallidayning ishlari esa, matnning yashirin ma'nolari va kontekstual funksiyalari tarjimaning to'g'ri talqin qilinishida hal qiluvchi ahamiyatga ega. Shu sababli tarjimonlar nafaqat lingvistik bilimlarga, balki pragmatik va madaniy kompetensiyalarga ham ega bo'lishlari kerak.

Madaniy semantika masalasi tarjima jarayonining eng murakkab jihatlaridan biri bo'lib, har bir til va madaniyat o'ziga xos ibora, tasvir va simvollarga ega. Ingliz tilidagi "It's raining cats and dogs" iborasini o'zbek tiliga "It yomg'iri yog'moqda" deb tarjima qilish ma'noni noto'g'ri talqin qilishga olib keladi. Shu sababli bunday iboralar tarjimada mos ekvivalent yoki madaniy izoh orqali qayta talqin qilinishi kerak.

Umuman olganda, semantika tarjima jarayonining nazariy va amaliy asoslarini tashkil qiladi. Tarjimonlar nafaqat til qoidalariga rioya qilishi, balki matnning kontekstual va madaniy mazmunini ham to'liq anglab yetishi zarur. Ingliz va o'zbek tilshunoslarining ushbu sohadagi tadqiqotlari tarjimada semantik masalalarni hal etishda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Shu sababli, tarjima nazariyasida semantik tadqiqotlarni chuqurlashtirish va tarjimonlarning semantik kompetensiyalarini rivojlantirish kelgusidagi ilmiy va amaliy yo'nalishlarning dolzarb masalalaridan biri bo'lib qolmoqda.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Nida, E. A. (1964). *Toward a Science of Translating: With Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating*. Leiden: E. J. Brill.
<https://inicialatraduccionuv.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/01/towards-a-science-of-translating-nida.pdf>
2. Newmark, P. A textbook of translation, Bibliography: p. Includes index. L Translating and interpreting. L Title. P306.N474 1987 418 .02 86-30593 ISBN0-B-912593-0ipbk.)
3. Leech, G. N. *The Study of Meaning* Pelican books · Penguin Education. Author, Geoffrey N. Leech. Edition, 2. Publisher, Penguin Books, 1981.
4. Karimov, N. *Tarjima Nazariyasi: Milliy va Madaniy Xususiyatlar*. Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. 2005.
5. <https://n.ziyouz.com/books/uzbekiston-milliy-ensiklopediyasi/O'zbekiston%20Milliy%20Ensiklopediyasi%20-%20Qo'shimcha.pdf>
6. Shomansurova, Sh. "Tarjimada Semantik Divergentsiya Muammolari." *O'zbek Tili va Adabiyoti Tadqiqotlari Jurnal*, 12(2), 2018. 45-56.
7. Halliday, M. A. K., & Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. London: Longman.
https://www.academia.edu/23141930/Cohesion_in_English_Halliday_and_Hasan

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/1 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).